

**Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра іноземних мов та перекладу
Мовний центр “Світ”**

МОВНІ УНІВЕРСАЛІЇ У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

*Матеріали XV Міжнародного науково-практичного семінару
(Луцьк, 21 березня 2025 р.)*

Луцьк – 2025

УДК 81'373]:130.2:316.77

М 74

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради факультету міжнародних відносин Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 8 від 21 березня 2025 року)*

Редколегія:

Круглій Олена Ростиславівна, канд. філол. наук, доц., завідувачка кафедри іноземних мов та перекладу Волинського національного університету імені Лесі Українки

Черняк Оксана Павлівна, канд. філол. наук, доц. кафедри іноземних мов та перекладу Волинського національного університету імені Лесі Українки

Мовні універсалії у міжкультурній комунікації: Матеріали XV Міжнародного науково-практичного семінару / ВНУ імені Лесі Українки, Луцьк, 21 березня 2025 р., Луцьк, 2025. 160 с.

До збірки увійшли матеріали Міжнародного науково-практичного семінару “Мовні універсалії у міжкультурній комунікації”, присвяченого проблемам міжкультурної комунікації та перекладу, дискурсології й лексикології, методики викладання іноземних мов. Рекомендовано викладачам, аспірантам, здобувачам освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів і точність посилань несуть автори. Редколегією здійснено стилістичне редагування тез.

УДК 81'373]:130.2:316.77

© Колектив авторів
© Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2025

Пунда А., Стельмашук К.	
Слово нового часу: найцікавіші англійські нелогізми	88
Cherniak O.	
Phraseological Units in Business Communication	92

Розділ 3. Основні та міжкультурні аспекти перекладу

Баранецький Д.	
Основні аспекти використання штучного інтелекту в перекладі	95
Годорожа М.	
Стилістичні особливості дипломатичних документів	98
Гудько М.	
Лінгвістичні та культурні виклики у перекладі слоганів і маркетингових кампаній для глобальних брендів	103
Караханян А.	
“Хибні друзі перекладача”: особливості вживання та перекладу	106
Климко С.	
Переклад і багатостороння дипломатія	109
Маркевич О., Романчук М.	
Англомовна безеквівалентна лексика та засоби її перекладу	111
Козак А.	
Деякі труднощі перекладу конференцій і публічних заходів з німецької мови на українську: теоретичний аспект	114
Семенюк А., Войтович С.	
Фатальні помилки усного перекладу під час дипломатичних перемовин	117
Стельмашук С.	
Особливості дипломатичного листування	120
Харкевич Г.	
Переклад як джерело інформації	123
Цьолик Н.	
Лексичні особливості перекладу на українську мову поетичних творів Юліана Тувіма	125

Харкевич Галина – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов та перекладу Волинського національного університету імені Лесі Українки

Переклад як джерело інформації

Процес перекладу, як специфічний компонент комунікації з використанням двох мов, завжди є діяльністю людини, в якій акумулюються проблеми, пов'язані з умовами сприйняття вихідного тексту, соціальний статус комунікантів, мовленнєва ситуація і різні супутні явища, що входять у складне поняття комунікації з використанням двох мов. Під комунікацією розуміється передача повідомлення від одного комуніканта до іншого. Процес перекладу – це не просто комунікація з використанням двох мов, а білінгвальна комунікація, яка включає корелюючу між собою діяльність джерела, перекладача і отримувача інформації [1]. Основною ланкою цієї комунікації є діяльність перекладача, або сам переклад.

Переклад є одним із найважливіших видів мовної діяльності, володіння яким необхідно для повноцінної роботи представників різноманітних сфер діяльності. Переклад сьогодні є найперспективнішим засобом подолання існуючих мовних бар'єрів. Очевидною є зростаюча роль перекладацької діяльності в сучасному полікультурному суспільстві щодо здійснення міждержавної комунікації, обміну інформацією, яка подається на різних мовах. У тій же мірі, що й інформаційний пошук, переклад наукової, технічної, ділової, правової документації з однієї мови на іншу є невід'ємною частиною науково-технічного прогресу. Про це свідчить постійне розширення ринку перекладу, масштаби підготовки перекладачів у різних країнах, а також розробка і впровадження у сферу перекладу систем автоматизованого перекладу [2].

Професія перекладача цінувалась у всі віки та водночас давала власне перекладачам безмежну владу над авторським твором. Першим перекладом в історії Європи вважають переклад “Одіссеї” Гомера латинською, виконаний Луцієм Лівієм Андроніком у 240 р. до н.е. Утім, тогочасні перекладачі дозволяли собі багато, зокрема згаданий Лівій Андронік сміливо замінював імена грецьких богів на

римські аналоги. Сам Цицерон також був прихильником так званих “вільних перекладів” – перекладів, що відтворюють найважливіший зміст оригіналу з можливими змінами: додатками, пропусками [2].

За ступенем тотожності з оригіналом виділяють буквальні та вільні переклади. Останній особливо популярний серед перекладачів. Адже він надає перекладачеві простір для творчості, можливість використати все багатство образних засобів, національного колориту. Вільний переклад твору не вимагає від перекладача дослівного повтору тексту оригіналу, особливо це стосується перекладу поезії. Досвідчений перекладач завжди знайде відповідник у мові, який найкраще передасть емоційне забарвлення мови автора оригіналу, його задум. Вільний підхід до мови оригіналу може перетворити трагедію на фарс, змінити основний зміст твору, задум письменника і порушити права автора.

В основі перекладацької діяльності лежить збереження саме змісту твору, що є запорукою правомірної діяльності перекладача. Уже згаданий Цицерон вбачав мистецтво перекладу у виваженій інтерпретації оригінального твору зі збереженням його схожості “не за словами, але за змістом”. Адже більшість освічених римлян чудово володіли грецькою, тож могли із легкістю порівняти оригінал із перекладом. Із розвитком перекладацької діяльності та підвищенням потреби в перекладі найважливішої книги – Біблії, під впливом церкви розвитку набув буквальний, дослівний переклад. Звичайно, дослівні переклади характеризуються більшою історичною відповідністю та точністю передачі значення окремих слів. Утім, деякі перекладачі у гонитві за точністю ставляться до перекладу, “як до перекладання зерна з мішка у мішок”. У результаті переклад повністю спотворює враження читача від книги та, безумовно, впливатиме на його ставлення до автора [2].

З розвитком суспільства й урізноманітненням суспільних процесів і суспільних відносин роль перекладу не тільки не зменшується, а щодалі більше зростає.

Література

1. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства : підручник. Вінниця : Нова Книга, 2008. 512 с.
2. Свідер І. А. Інформаційні технології у філології та перекладі : навч.-метод. пос. Кам'янець-Подільський : ТОВ Друкарня Рута, 2021. 184 с.